

پیامدهای طرح انتزاع در شرایط تحریم

علیرضا گرشاسبی، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ایلنا

طرح انتزاع همه اختیارات، وظایف و برنامه‌ریزی و نظارت مربوط به تجارت محصولات کشاورزی از وزارت صنعت، معدن و تجارت به وزارت جهاد کشاورزی، یکی از مهمترین سیاست‌هایی است که در شروع به کار مجلس جدید در دستور کار قرار گرفته است. فاصله زمانی اندک این تصمیم با برخی از وقایع مهم همچون ادغام وزارتخانه‌ها و نیز همزمانی آن با تحریم‌های بین‌المللی تصمیم‌گیری در خصوص این سیاست را با دشواری‌های خاصی روبرو ساخته است. در این میان ملاحظات مرتبط با تحریم از اهمیت بالایی برخوردار است که در ادامه تلاش می‌شود برخی از مهمترین پیامدهای اجرای طرح انتزاع در این شرایط ارایه شود.

وزارت صنعت، معدن و تجارت با توجه به شعار محوری سال مبنی بر «تولید ملی؛ حمایت از کار و سرمایه ایرانی» بسته جامع صنعت، معدن و تجارت در سال ۱۳۹۱ را به‌منظور مواجهه با تحریم‌های بین‌المللی و در نهایت تنظیم بازار کالایی را دستور کار خود قرار داده است. برنامه‌ریزی‌ها در این حوزه به‌گونه‌ای است که راهبردهای سه‌گانه استقلال صنعتی، تامین پایدار و ذخیره‌سازی در این بسته، زمینه را برای شکل‌گیری اقتصاد مقاومتی در این حوزه فراهم آورد.

در راهبرد استقلال صنعتی، وزارت صنعت، معدن و تجارت در نظر دارد با مشارکت تمامی بخش‌ها اقدام به بومی‌سازی صنایع راهبردی نماید. با عنایت به آنکه یک صنعت از زنجیره بهم پیوسته‌ای از فعالیت‌ها تشکیل می‌شود که بخش کشاورزی نیز یکی از مهمترین آن‌ها است، لازم است که فرایندهای مرتبط با استقلال صنعتی در ارتباط با بخش کشاورزی نیز در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت باشد. انتزاع این وظایف می‌تواند لطمات جبران ناپذیری را به

راهبرد استقلال صنعتی وارد آورد و کشور را در شرایطی که نیازمند تقویت بنیانها است با خود تحریمی روبرو سازد. تامین پایدار نیازهای داخل (اعم از کالاهای مصرفی و نهادههای تولیدی) با استفاده از ظرفیتهای تولید داخل نیز یکی از مهمترین اولویتهای وزارت صنعت، معدن و تجارت می باشد. این در حالی است که بخش کشاورزی بهرغم پیشرفت های متعدد از مشکلات زیادی نیز رنج می برد. سهم پایین سطح زیر کشت محصولات آبی از کل اراضی کشاورزی، سنتی بودن روش های تولید و در نتیجه دانش اندک بهره برداران، فقدان راهبردهای نوین کشاورزی مبتنی بر بازار، پایین بودن عملکرد در واحد سطح و بالا بودن بهای تمام شده و ضایعات فراوان محصولات کشاورزی همواره راهبرد تامین از داخل را با تردیدهایی روبرو ساخته است. لذا، وزارت صنعت، معدن و تجارت توانسته با استفاده از ذخیره سازی به هنگام نیازهای کشور را مرتفع سازد. ذخیره سازی در شرایط تحریم دارای ابعاد و ویژگی های خاصی است که این وزارتخانه توانسته طی سنوات گذشته تجربه و دانش مناسبی را در این حوزه انباشته و با تدبیر مناسب نیازهای کشور را برآورده سازد. از این رو، واگذاری وظایف گسترده این حوزه ها مشتمل بر ثبت و سفارش، نقل و انتقال ارز، و ... به دلیل ماهیت متفاوت در شرایط تحریم نسبت به شرایط عادی، هزینه های بالایی را بر کشور تحمیل خواهد کرد. از این رو، اجرای طرح انتزاع در شرایط تحریم به صلاح کشور ارزیابی نمی شود.

در چنین شرایطی مناسب است که بجای طرح انتزاع، وزارت جهاد در همکاری با وزارت صنعت، معدن و تجارت ضمن اجرای بسته مقابله با تحریم ها، به حفظ حقوق همزمان تولیدکننده و مصرف کننده کمک نماید. از یکسو، وزارت جهاد کشاورزی عمدتاً به منابع تولیدکنندگان می اندیشد و از سوی دیگر وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه حمایت از حقوق مصرف کنندگان، تنظیم بازار، توسعه فضای رقابتی و گسترش مبادلات تجاری را به عهده دارد، لذا هماهنگی و همراهی این دو وزارتخانه در فضای تحریم ها می تواند با تخصصی کردن وظایف به بهبود عملکرد نیز کمک کند. تلاش وزارت جهاد برای ارتقای سهم تولیدات بخش کشاورزی در تامین پایدار داخل می تواند گامی بلند در دستیابی به اهداف بسته های جامع وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز می باشد.